



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 149/2023-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, proti uzneseniam Okresného súdu Bardejov č. k. 6 Em 3/2020-180 z 13. júla 2022 a č. k. 6 Em 3/2020-214 zo 16. augusta 2022 a postupu v tomto konaní takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Návrhu na vydanie dočasného opatrenia **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. novembra 2022 a doplnenou 9. februára 2023 a 3. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uzneseniami Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenia zrušiť a žiada o priznanie trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Navrhuje, aby ústavný súd dočasným opatrením odložil vykonateľnosť napadnutých uznesení.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a ústavným súdom vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 6 Em 3/2020 vyplýva, že okresný súd uznesením zo 6. júla 2021 nariadil výkon rozsudku okresného súdu č. k. 4 P 218/2019-63 z 15. mája 2020, ktorým bola schválená rodičovská dohoda týkajúca sa starostlivosti o maloletého (po vyhlásení ktorého sa účastníci vzdali odvolania), keďže styk oprávneného s maloletým neprebíhal v zmysle právoplatného a vykonateľného rozsudku. Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 30 CoE 7/2021 z 1. marca 2022 uznesenie okresného súdu potvrdil. Sťažovateľkou tvrdenu zmenu rozhodujúcich skutočností, a to dohodu o úprave styku uzavretú

na pojednávani 11. februára 2021, krajský súd nepovažoval za okolnosť, ktorá by spôsobila zánik uloženej povinnosti v zmysle § 377 ods. 3 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“), keďže konanie ešte nebolo ukončené a dohoda nebola schválená súdom.

3. Dňa 25. marca 2022 okresný súd vyzval sťažovateľku na dobrovoľné splnenie povinnosti. Oprávnený okresnému súdu opakovane doručoval oznámenia o porušovaní rodičovskej dohody (počas víkendov aj počas pracovných dní). Okresný súd nariadil na 16. jún 2022 výnimočne v prospech sťažovateľky pojednávanie (zvýraznil prednostný záujem maloletého pred záujmom právneho zástupcu sťažovateľky na dovolenku a záujmom sťažovateľky na kúpeľnej liečbe), ktorého sa sťažovateľka ani jej právny zástupca nezúčastnili. Na pojednávani kolízna opatrovníčka oznámila, že sťažovateľka nie je ochotná pristúpiť na kompromis, čo sa týka realizovania styku počas víkendov, a uviedla, že ešte v deň pojednávania sa so sťažovateľkou stretla na úrade práce sociálnych vecí a rodiny, pričom v tento deň okresnému súdu oznámila, že nie je schopná zúčastniť sa pojednávania z dôvodu choroby. Okresný súd predvolal sťažovateľku na výsluch 6. júla 2022, v tento deň bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľky o jeho odročenie z dôvodu kúpeľnej liečby. Uvedené vyústilo do uloženia pokuty vo výške 200 eur sťažovateľke napadnutým uznesením okresného súdu č. k. 6 Em 3/2020-180 z 13. júla 2022. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, v ktorej namietala nedostatočnosť odôvodnenia, svojvôľu a arbitrárnosť, keďže z neho nevyplýva, kedy neodovzdala maloletého na styk s oprávneným, z akého dôvodu a či ide o ospravedlniteľný dôvod, opäť odkázala na dohodu z pojednávania konaného 11. februára 2021, v ktorej bolo pri víkendovom styku zohľadnené, že maloletý počas obeda spí. Ako dôkaz o narušení zdravého a psychického vývinu maloletého predložila posudok Úradu práce sociálnych vecí a rodiny, správu pedopsychiatričky a psychologičky. Zároveň namietala, že jej neboli doručené oznámenia oprávneného a že sa k nim nemohla vyjadriť.

4. Okresný súd uznesením č. k. 6 Em 3/2020-214 zo 16. augusta 2022 sťažnosť sťažovateľky zamietol.

5. Následne okresný súd uznesením zo 6. októbra 2022 uložil sťažovateľke ďalšiu pokutu vo výške 500 eur. Po podaní sťažnosti boli sťažovateľke doručené podania oprávneného spolu s výzvou okresného súdu na vyjadrenie sa k nim. Napokon uznesením z 2. marca 2023 uznesenie zo 6. októbra 2022 zrušil, keďže sťažovateľke neboli doručené podania oprávneného a nemala možnosť na ne reagovať.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Proti obom uzneseniam okresného súdu podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) vo vzťahu k obom napadnutým uzneseniam namietala nedostatočnosť ich odôvodnenia, svojvôľu a arbitrárnosť, keďže z nich nevyplýva, kedy neodovzdala maloletého na styk s oprávneným, z akého dôvodu a či ide o ospravedlniteľný dôvod. Uznesenie vydané sudcom okresného súdu navyše nereaguje na námietky uvedené v sťažnosti, nerešpektuje ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ani ústavného súdu;

b) zároveň sťažovateľka namietala postup okresného súdu, ktorým jej bolo znemožnené vyjadriť sa na pojednávani (pričom vždy preukázala relevantné dôvody na odročenie pojednávania)

a nedoručil jej podania oprávneného, nemohla sa s nimi oboznámiť, ani na ne reagovať a bolo jej znemožnené predložiť dôkazy na jej obranu [odkazujúc na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“)]. Podkladom rozhodnutia okresného súdu o uložení poriadkovej pokuty sťažovateľke boli iba tvrdenia oprávneného. Okresný súd následne pri udelení v poradí druhej pokuty vo výške 500 eur sťažovateľke doručil na vyjadrenie podania oprávneného, a následne uznesenia o uložení pokuty zrušil, čím podľa sťažovateľky priznal svoje pochybenie pri uložení prvej pokuty;

c) sťažovateľka odkazuje na svoje vyjadrenie z 29. apríla 2022, v ktorom ozrejmila zhoršenie zdravotného stavu maloletého a jeho spánkový režim. Styk sa realizuje v zmysle dohody rodičov z pojednávania konaného 11. februára 2021 vo veci 1 P 130/2020; za problematické považuje nátlakové konanie oprávneného, ktorý sa dožaduje, aby mu bol maloletý počas víkendov odovzdaný o 12.00 h, a nie o 14.30 h (v čase jeho obedného spánku), čo v zmysle predložených správ a posudkov narúša zdravý fyzický a psychický vývin maloletého.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľky napadnutým uznesením okresného súdu vydaného vyšším súdnym úradníkom

7. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

8. Keďže proti napadnutému uzneseniu okresného súdu vydanému vyšším súdnym úradníkom bola prípustná sťažnosť, ktorú sťažovateľka využila, právomoc poskytnúť ochranu označeným právam mal okresný súd v rámci konania o sťažnosti sťažovateľky. Tým je zároveň v danom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Preto ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky napadnutým uznesením okresného súdu vydaným sudcom

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu, ktorým zamietol sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu o uložení pokuty v konaní o výkon rozhodnutia vo veci maloletého, jednak z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia a arbitrárnosti, ako aj z dôvodu nesprávneho postupu okresného súdu (nedoručenie vyjadrení oprávneného).

10. V súvislosti s predmetom ústavnej sťažnosti ústavný súd uvádza, že pokiaľ ide o medze jeho zasahovania do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, neprislúcha mu hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným

súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, ale jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, a to najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

11. K namietanému porušeniu dotknutých práv malo dôjsť vo vykonávacom konaní vo veciach maloletých, teda v konaní, ktorého účelom je zabezpečenie dobrovoľného či núteného výkonu rozhodnutia o úprave styku dieťaťa s rodičom. Nemožno totiž opomenúť, že štát prostredníctvom napadnutého konania zabezpečuje svoj pozitívny záväzok vyplývajúci z práva na súkromný a rodinný život v zmysle čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru a práva rodičov na starostlivosť o deti, resp. práva detí na rodičovskú výchovu a starostlivosť v zmysle čl. 41 ods. 4 ústavy a čl. 8 dohovoru.

11.1 Právo dieťaťa a rodiča „byť spolu“ je jedným zo základných prvkov rodinného života, a to aj v prípade, že sa vzťah rodičov rozpadol. Štátne orgány (v tomto prípade všeobecný súd) sú povinné prijať všetky opatrenia smerujúce k rozvoju existujúceho puta medzi dieťaťom a jeho rodičom a naviazaniu styku medzi nimi [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Voleský proti Českej republike z 29. 6. 2004, č. 63627/00 (ďalej len „Voleský proti Českej republike“), § 117 – § 118]. Medzi takéto opatrenia patria aj donucovanie prostriedky upravené v § 272 ods. 3 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (resp. v súčasnosti v § 376 a nasl. CMP), ktoré sú všeobecné súdy povinné použiť pre účely zabezpečenia najlepšieho záujmu dieťaťa. Ústavný súd však zdôrazňuje, že pri ich realizácii musia brať ohľad na záujmy, práva a slobody dotknutých osôb, predovšetkým na najvyšší záujem dieťaťa a jeho práva (Voleský proti Českej republike, § 118) (I. ÚS 188/2021).

12. Sťažovateľka v podstate namieta, že okresný súd nedostatočne odôvodnil napadnuté uznesenie, keďže vôbec nereagoval na argumenty v sťažnosti a z odôvodnenia vôbec nevyplýva, či skúmal ospravedliteľné dôvody, pre ktoré sa nepodrobila vykonateľnému rozhodnutiu, nedoručil jej podania oprávneného a neumožnil jej vyjadriť sa na pojednávaní.

13. Ústavný súd zistil, že okresný súd pristúpil k uloženiu pokuty sťažovateľke podľa § 382 ods. 1 CMP po tom, čo po vydaní uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia vykonal úkony smerujúce k dobrovoľnému splneniu povinnosti (podľa § 378 ods. 1 CMP), a to nariadenie pojednávania podľa § 379 ods. 1 CMP, výzva sťažovateľke na dobrovoľné plnenie podľa § 379 ods. 2 CMP, ako aj žiadosť kolíznemu opatrovníkovi o zistenie informácií o nepodrobení sa rozhodnutiu podľa § 380 CMP.

14. Pri rozhodovaní o podanej sťažnosti proti uzneseniu o uložení pokuty bol okresný súd toho názoru, že príčinou pravidelnej nerealizácie styku sú výlučne subjektívne dôvody na strane povinnej, ktorá nerešpektovala právoplatné rozhodnutie súdu o úprave styku oprávneného s maloletým. Keďže nedošlo k dobrovoľnému splneniu povinnosti, jej sťažnosť zamietol.

15. Vo vzťahu k námietke nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia (keďže z neho nevyplýva či dôvod, pre ktorý maloletého neodovzdala na styk s oprávneným, je alebo nie je ospravedliteľný), si ústavný súd uvedomuje podstatu sťažnostnej argumentácie. Sťažovateľka ňou vysvetľuje, prečo povinnosť uloženú exekučnými titulmi neplnila, pričom dôvod jej neplnenia

(existencia dohody rodičov z 11. februára 2021 zohľadňujúca obedný spánok maloletého, a teda jeho zdravý psychický vývin) vníma ako dôvod na ignorovanie výzvy okresného súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti, ktorej bezvýslednosť zakladá podľa § 382 ods. 1 CMP dôvod na uloženie pokuty do 1 000 eur.

16. V procese výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých má každý procesný úkon konajúceho súdu zasahujúci do právneho postavenia účastníka konania svoj jedinečný čiastkový predmet (objekt). Pokiaľ ide o rozhodovanie podľa § 382 ods. 1 CMP, je takýmto predmetom procesná disciplína spočívajúca v rešpekte k výzve súdu na dobrovoľné splnenie povinnosti uloženej exekučným titulom. Civilný mimosporový poriadok neustanovuje žiadne druhové výnimky z povinnosti účastníka konania (povinného) takúto výzvu súdu uposlúchnuť. Ani skutočnosť namietaná sťažovateľkou spočívajúca svojou podstatou v zmene skutkových okolností po vydaní exekučného titulu nepredstavuje zákonom aprobovanú výnimku zbavujúcu povinnosti účastníka konania (povinného) uposlúchnuť výzvu súdu uskutočňujúceho výkon rozhodnutia vo veci maloletých (m. m. III. ÚS 358/2022).

17. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že súčasťou obsahu práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

18. V čase ukladania pokuty napadnutým uznesením nebola vymáhaná povinnosť sťažovateľky právne spochybnená, keďže sa zakladala na právoplatnom a vykonateľnom rozhodnutí príslušného súdu. Rovnako nie je sporným, že okresný súd sťažovateľku bezvýsledne vyzýval na dobrovoľné splnenie povinnosti. Bez ambície vstupovať na pôdu rozhodovacej právomoci všeobecných súdov preto ústavný súd konštatuje, že je *prima facie* nepochybné, že znaky skutkovej podstaty § 382 ods. 1 CMP boli v čase vydania uznesenia o uložení pokuty naplnené.

19. Je možno prisvedčiť sťažovateľke, že okresný súd v napadnutom uznesení nereagoval výslovne na jednotlivé ňou uplatnené argumenty. Tento zistený nedostatok napadnutého uznesenia okresného súdu však podľa názoru ústavného súdu nemá ústavnoprávnu intenzitu, ktorá by bola spôsobilá zvrátiť závery vyslovené v predchádzajúcich odsekoch tohto uznesenia. Podstatou jej sťažnosti proti uzneseniu o uložení pokuty bolo pritom tvrdenie o existencii rodičovskej dohody z 11. februára 2021 zohľadňujúcej obedný spánok maloletého počas víkendového styku a o realizácii styku v súlade s touto dohodou. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že uvedenou argumentáciou sa zaoberal už krajský súd v uznesení č. k. 30 CoE 7/2021 z 1. marca 2022, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu o nariadení výkonu rozhodnutia. Zároveň z okresným súdom zisteného skutkového stavu vyplýva, že styk sa nerealizoval nielen počas víkendov, ale ani počas pracovných dní.

20. Ústavný súd uznáva, že v namietanej veci sa okresný súd vzhľadom na znenie § 379 CMP a § 3 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 207/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých (ďalej len „vyhláška“), dopustil určitých procesných pochybení, najmä pokiaľ ide o nedostatočné zisťovanie, či existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa sťažovateľka nemôže podrobovať rozhodnutiu. Ústavný súd v nich však nevidí priamy dopad na sťažovateľku ani takú ústavnoprávnu intenzitu, ktorou by došlo k zásahu do práv sťažovateľky nereparovateľným spôsobom.

21. Pokiaľ ide o absenciu zisťovania ospravedlniteľných dôvodov na neplnenie povinnosti vyplývajúcej z exekučného titulu, po nariadení výkonu rozhodnutia a pred jeho uskutočnením je totiž všeobecným súdom daná nielen možnosť vykonať úkony a opatrenia smerujúce k tomu, aby došlo k dobrovoľnému splneniu povinnosti (§ 378 a nasl. CMP), ale v zmysle § 3 ods. 5 vyhlášky platí, že ak príslušný súd zistí až po vydaní uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia, že existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinný nemôže podrobovať rozhodnutiu, výkon rozhodnutia sa neuskutoční. Sťažovateľke sa teda vydaním napadnutého uznesenia súdna ochrana ako taká neodopiera, pretože ďalší vývoj veci v takej špecifickej časti civilného mimosporového konania, akou je výkon už právoplatného rozhodnutia, je otvorený, závisí od vývoja okolností a je výlučne kompetencii všeobecných súdov, ako sa s nimi vysporiadajú (II. ÚS 275/2021).

22. Pokiaľ ide o druhý okruh námietok týkajúcich sa porušenia procesných práv sťažovateľky nesprávnym postupom okresného súdu, ktorý jej nedoručil podania oprávneného, na ktoré odkazoval v napadnutom uznesení, ústavný súd pripomína, že pri posudzovaní námietky porušenia procesných práv účastníka zohľadňuje okrem iného aj povahu dotknutého konania a rozsah, v akom sa to-ktoré procesné právo v danom konaní vzhľadom na jeho povahu uplatní. Záruky vyplývajúce z práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 46 ods. 1 ústavy (kontradiktórnosť nevynímajúc), sa v plnej miere uplatnia v konaní o veci samej (vrátane rozhodovania o opravných prostriedkoch). V nadväzujúcich štádiách konania už je priestor na „diskusiu“ zúžený. Ústavný súd nespochybňuje právo účastníka na kontradiktórnosť konania o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých ako také. V minulosti už v prípade jeho porušenia poskytol sťažovateľom ochranu (napr. nález č. k. IV. ÚS 89/2018 z 19. apríla 2018). Avšak je nutné mať na zreteli, že obsah práv a povinností účastníkov konania už bol jednoznačne ustálený vykonateľným rozhodnutím. To je dôvodom, prečo je v týchto štádiách konania obmedzený aj rozsah dôvodov, ktoré môžu „zvrátiť“ povinnosť plnenia. Predovšetkým v tejto fáze konania už nie je možné spochybňovať právo na styk druhého rodiča s dieťaťom ako také, resp. jeho rozsah. Otázka, či a v akom rozsahu je styk druhého rodiča s dieťaťom v záujme dieťaťa, už bola zodpovedaná v konaní o úprave styku. Druhý rodič je povinný toto rozhodnutie rešpektovať. Z pohľadu posúdenia ústavnosti postupu všeobecného súdu sú preto relevantné konkrétne skutkové okolnosti a povaha námietok, ktoré sťažovateľ vo vykonávacom konaní vznáša, resp. chcel vzniesť (porov. I. ÚS 188/2021, III. ÚS 269/2020).

23. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že nález č. k. IV. ÚS 89/2018 z 19. apríla 2018 ideovo vychádzal z rozhodnutia ESLP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike č. sťažnosti 17127/12 z 13. januára 2015, v ktorom konštatoval porušenie jej práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z odôvodnenia tohto rozsudku ESLP vo veci navrhovateľky, najmä však z jeho bodu 47 v spojení s bodom 37 vyplýva, že ESLP dospel k záveru o porušení označeného práva navrhovateľky z dôvodu opomenutia povinnosti krajského súdu doručiť jej rovnopis odporcovho písomného vyjadrenia k odvolaniu.

24. Na strane Európskeho súdu pre ľudské práva prevládal najskôr formalistický prístup, podľa ktorého bola kontradiktórnosť vnímaná absolutisticky a povinnosť zaslať vyjadrenie protistrane bola daná bez ohľadu na obsah doručených vyjadrení, teda aj v prípade ak neobsahuje žiadne nové skutkové a právne argumenty. Klasickým sa v tomto prístupe stal rozsudok vo veci Nideröst-Huber proti Švajčiarsku (rozsudok, č. 18990/91, 18. 2. 1997), kde ESLP okrem iného

uviedol, že pri posudzovaní otázky rešpektovania práva na spravodlivosť konania nezohráva rolu to, či stanovisko, ku ktorému sa strana nemala možnosť vyjadriť, malo nejaký vplyv na rozhodnutie príslušného vnútroštátneho orgánu (ods. 27). Takisto nebolo podstatné, či dané vyjadrenie obsahovalo nejaké nové skutočnosti alebo argumenty; keďže bolo na účastníkovi konania, aby sám posúdil, či dané podanie vyžaduje z jeho strany komentár (ods. 29). Tieto princípy aplikoval ESĽP aj v ďalších rozhodnutiach, napr. Werz proti Švajčiarsku, rozsudok, 17. decembra 2009, č. 22015/05, ods. 53 – 55; S. H. proti Fínsku, rozsudok, 29. júla 2008, č. 28301/03, ods. 34 – 36, Antunes a Pires proti Portugalsku, rozsudok, 21. júna 2007, č. 7623/04, ods. 33 – 36; ešte formalistickejšie napr. Ferreira Alves proti Portugalsku (č. 4), rozsudok, 14. apríla 2009, č. 41870/05, ods. 28 – 30; Ferreira Alves proti Portugalsku (č. 5), rozsudok, 14. apríla 2009, č. 30381/06, ods. 32 – 34, Hudáková a ďalší proti Slovensku, rozsudok, 27. apríla 2010, č. 23083/05, ods. 28 a 29, Trančíková proti Slovenskej republike, rozsudok z 13. januára 2015, ods. 43 – 47 (pozri aj *Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M.* Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012).

25. Neskôr začal ESĽP k otázke posudzovania kontradiktórnosti pristupovať menej rigidne a pripustil, že je potrebné zohľadniť aj to, či vyjadrenie protistrany obsahovalo také skutkové alebo právne argumenty, ktoré by mohli ovplyvniť výsledok sporu alebo či zvolené právne riešenie dávalo vôbec nejaký priestor na diskusiu (pozri Vokoun proti Českej republike, rozsudok z 3. 7. 2009, ods. 26). Tento prístup sa prejavil v ďalšej rozhodovacej činnosti ESĽP (napr. Stepinska proti Francúzsku, rozsudok z 15. 6. 2004, č. 1814/02, § 17 – § 20; *P. D.* proti Francúzsku, rozsudok z 20. 12. 2005, č. 54730/00, ods. 31 – § 35; Salé proti Francúzsku, rozsudok z 21. 3. 2006, č. 39765/04, ods. 17 – 20; Fougère proti Francúzsku, rozhodnutie z 19. 9. 2006, č. 10397/03, oddiel B; Société Diffusion Pédagogique Calédonienne proti Francúzsku, rozhodnutie z 12. 10. 2006, č. 26814/02, oddiel 1; Verdú Verdú proti Španielsku, rozsudok z 15. 2. 2007, č. 43432/02, ods. 25 – 28; Eisenfeld a Duker proti Taliansku a Flatov proti Taliansku, rozhodnutie z 2. 9. 2008, č. 541/08 a 625/08, oddiel B; Ringier Axel Springer Slovakia, a. s. proti Slovensku, rozhodnutie zo 4. 10. 2011, č. 35090/07, ods. 89 – 91; Čičmanec proti Slovenskej republike, rozsudok z 28. 6. 2016, ods. 60 – 65).

26. Ústavný súd v tejto súvislosti vo vzťahu k už uvedenej otázke uzatvára (zohľadňujúc recentnú rozhodovacia činnosť ESĽP, pozn.), že princíp kontradiktórnosti konania, ktorý je nesporne obsahom práva na spravodlivý proces, nemožno chápať formalisticky, ale je potrebné dôsledne vyhodnotiť individuálne okolnosti situácie, na základe ktorých možno dospieť k záveru, či v konkrétnom prípade bola možnosť strany sporu zaujať stanovisko k vyjadreniu protistrany naozaj reálne zmarená, a tým jeho pozícia objektívne oslabená (I. ÚS 145/2021). K tomuto materiálnemu výkladu zásady kontradiktórnosti konania sa v poslednom období priklonil i ESĽP (Puškárová proti Slovensku zo 7. 5. 2019, sťažnosť č. 19356/14, Nerušil proti Slovensku zo 7. 5. 2019, sťažnosť č. 37016/15 a naposledy vo veci Sarkocy proti Slovensku z 22. 9. 2020, sťažnosť č. 36446/17). Pri posudzovaní porušenia princípu kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní, ku ktorému dochádza nedoručením vyjadrenia účastníka konania (strany sporu) protistrane, je potrebné zohľadniť obsahový význam neoboznámeného vyjadrenia (napr. rozsudok ESĽP z 18. 10. 2007 vo veci Asnar proti Francúzskej republike, sťažnosť č. 12316/04; rozsudok ESĽP z 3. 7. 2008 vo veci Vokoun proti Českej republike, sťažnosť č. 20728/05) (I. ÚS 163/2022).

27. V tejto súvislosti prihliadol ústavný súd v prejednávanej veci na tri rozhodujúce skutočnosti. Obdobne ako vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 188/2021 prihliadol na to, že oprávnený v podaniach, ktorých nedoručenie sťažovateľka namieta, okresnému súdu iba oznamoval dni, v ktorých sa jeho styk s maloletým nerealizoval. Zároveň považoval za podstatné, že sťažovateľka ani netvrdila, že styk bol realizovaný v zmysle právoplatného rozhodnutia (k povahe sťažovateľkinej argumentácie pozri bod 17 až 21 tohto uznesenia). V závere ústavný súd pripomína, že okresný súd sťažovateľke svojim procesným postupom vytvoril možnosť vyjadriť sa, keď nariadil pojednávanie a predvolal ju na výsluch, no bezúspešne. Z obsahu pripojeného spisu vyplýva, že okresný súd sťažovateľku upozornil, že v prejednávanej veci záujem maloletého prevažuje nad záujmom právneho zástupcu sťažovateľky na dovolenku, resp. záujmom sťažovateľky na kúpeľnú liečbu. Sťažovateľka sa mala možnosť vyjadriť aj v opravnom prostriedku. Argumenty ktoré uvádzala v sťažnosti (ako aj v ústavnej sťažnosti), však neboli spôsobilé zvrátiť rozhodnutie okresného súdu o uložení pokuty. Naplnenie hypotézy právnej normy obsiahnutej v § 382 ods. 1 CMP mal okresný súd za preukázané z oznámení oprávneného aj zo správy kolíznej opatrovníčky. Civilný mimosporový poriadok pritom pripúšťa, aby súd uložil pokutu za každé porušenie povinnosti vyplývajúcej z rozhodnutia, t. j. napríklad za každý termín styku s maloletým, ktorý nebol realizovaný (porov. *Smyčková, R., Števček, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2017. s. 1044*).

28. V neposlednom rade mal ústavný súd na pamäti, že kritériom pre jeho rozhodovanie musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k obmedzeniu, resp. odopreniu základných práv alebo slobôd (porov. IV. ÚS 89/2018).

29. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že súdna ochrana je poskytovaná v materiálnom zmysle, a nie formálnom zmysle, čo znamená, že nie každé procesné pochybenie súdu alebo jeho nesprávny procesný postup, ktorým dochádza k odopretiu procesného práva účastníkovi konania, je považovaný za porušenie základného práva na súdnu ochranu. Dôležitými hľadiskami sú tie, ktoré v rámci prípadu dávajú jednoznačnú odpoveď na otázku, či účastník v skutočnosti bol z uplatnenia konkrétneho procesného úkonu vylúčený a či táto okolnosť mala podstatný vplyv na ďalšie konanie, a preto nie každé porušenie procesných predpisov súdom, a tým aj porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu ústavnosti (II. ÚS 275/2021).

30. Napriek tomu, že sťažovateľkou namietaný postup okresného súdu nemožno považovať za procesne správny, ústavný súd vzhľadom na uprednostnenie princípu racionality v konaní o ústavnej sťažnosti nepovažoval za hospodárne rušiť napadnuté uznesenie okresného súdu len pre účely jeho doplnenia (resp. revíziu postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal), keďže by odstránenie tohto procesného nedostatku nebolo spôsobilé ovplyvniť situáciu sťažovateľky v jej prospech (m. m. I. ÚS 203/2022).

31. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v napadnutom uznesení okresného súdu nezistil pochybenia takej ústavnoprávnej intenzity, aby mohol po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie konštatovať porušenie

označených práv, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

32. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemohol vyhovieť ani návrhu sťažovateľky na vydanie dočasného opatrenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu